

POSTER SESSION
27 May 2014 TUESDAY 10.15-11.00

İSTANBUL ECZANELERİNİN ISLAHI HAKKINDA 1914 TEBLİGATNAMESİ

Şeref Etker¹

¹Dr., İstanbul. serefetker@gmail.com

Eczanelerin denetimleriyle ilgili yazışmalar, eczanelerin genel durumu hakkında fikir verecek niteliktedir ve eczacılık tarihinin kaynakları arasında sayılmalıdır. İstanbul ve bilad-ı selasedeki (Eyüp-Galata-Üsküdar) eczaneleri yılda iki kez denetlemekle görevli olan Sıhhiye Müdüriyet-i Umumisi 1913 yılının ikinci ve 1914 yılının ilk denetimleri sonucunda, 24 madde ve üç zeylden oluşan bir tebligatname yayımlayarak eczaneleri uyarmıştır. Bu sunumda tanıtılacak olan resmi tebligatnamede, eczanelerde görülen başlıca hata ve eksikler şöyle sıralanmıştır:

(i) Toksik ilaçlar açıktadır; küçük çıraklar bu maddelere ulaşabilmektedir, (ii) Deneyimsiz çıraklara ilaç yaptırılmaktadır, (iii) Kokain, kodein ve morfin, gibi uyuşturucular kağıtlar içinde saklanmaktadır; ilaç şişelerinin etiketleri okunaksızdır, (iv) Eczanelerin temizliğine yeterince özen gösterilmemektedir; hastaların kullandığı şişeler toplanıp tekrar kullanılmaktadır, (v) Kodekse uygun olmayan ilaçlar yapıldığı, depolardan alınan maddelerin incelenmeden kullanıldığı belirlenmiştir, (vi) Eczanelerde bulundurulması zorunlu ilaçların bir kısmı yoktur, (vii) Hekimlerin “şifreli suretde rakam veya hurufat ile yazılmış olan reçeteler” düzenleyerek belirli eczanelerle anlaştıkları saptanmıştır.

Sözü edilen denetimlerin ilkinde 20 eczacıya, ikincisinde 25 eczacıya para cezası verilmiş, dört eczane ise kapatılmıştır. Buna göre, İstanbul’daki eczanelerin yaklaşık olarak % 10’u cezalandırılmış olmaktadır. Tebligatname, Birinci Dünya Savaşı öncesinde İstanbul’daki eczanelerin ciddi denetimlerden geçirilip cezalandırıldığını gösteren bir belge olması bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, eczane, denetim, düzenleme

A DECREE ISSUED IN 1914 AIMING TO IMPROVE QUALITY OF SERVICES IN ISTANBUL PHARMACIES

Official inspections together with audit reports, and related correspondence constitute minor sources for the history of pharmacy. Prior to WWI, the pharmacies in İstanbul were inspected semi-annually. In 1914 the General Health Directorate issued a decree of 24 articles, with another three addenda, admonishing pharmacies of İstanbul. A report based on the second inspection of 1913 and the first inspection of 1914 underlines faulty practices observed in the pharmacies of the capital:

(i) Toxic substances were left in the open, within the reach of young apprentices, (ii) Inexperienced apprentices were allowed to prepare medication, (iii) Narcotics such as cocain, codein, and morphine, were kept in paper bags, and labels of glass containers were illegible, (iv) Pharmacies were untidy; bottles collected from patients were re-used for dispensing, (v) Non-compliance to the pharmaceutical codex was noted, and drugs and chemicals procured from suppliers were used without scrutiny, (vi) Pharmaceuticals and drugs deemed compulsory were lacking, (vii) Prescriptions encrypted with letters and numbers, instead of standard formulas, were communicated between physicians and pharmacist accomplices.

In total, 20 pharmacists were fined after the first inspection, and another 25 pharmacists were fined and four pharmacies were suspended following the second inspection, corresponding to about 10% of the pharmacies in the metropolis.

Keywords: İstanbul, pharmacies, inspection, regulation